

Justitiedepartementet
EU-enheten

EU-nämnden
Riksdagen

Kopia: Justitieutskottet
Kopia: Socialförsäkringsutskottet
Kopia: Civilutskottet
Kopia: Konstitutionsutskottet
Kopia: Försvarsutskottet

Informell videokonferens för ministrar (rättsliga och inrikes frågor) den 11-12 mars 2021

Kommenterad dagordning

1. Godkännande av dagordningen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande. Se bifogade preliminära dagordningar.

2. A-punkter

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Det är inte aktuellt med godkännande av A-punkter vid detta ministermöte.

3. Övriga frågor – Aktuella lagstiftningsärenden

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet.

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson och Mikael Damberg

Förslagens innehåll: -

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

4. Lagring av data i elektroniska kommunikationer

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion.

Ansvarigt statsråd: Mikael Damberg

Förslagets innehåll:

Frågor om lagring och tillgång till data i elektroniska kommunikationer för brottsbekämpande ändamål och för att skydda nationell säkerhet har de senaste åren varit föremål för ett antal avgöranden av EU-domstolen och för diskussion på EU-nivå. Brottsbekämpande myndigheter i hela EU har understrukt behovet av att få tillgång till denna typ av data för att kunna lösa sina uppgifter. För att säkerställa denna tillgång finns runtom i EU-länderna lagstiftning som ställer krav på att tjänsteleverantörerna ska lagra viss information om elektronisk kommunikation. Framför allt handlar det om att dels kunna fastställa vem som har kommunicerat med vem, vid vilken tidpunkt, från vilken plats och på vilket sätt, dels om att kunna identifiera en misstänkt via dennes IP-adress, t.ex. i utredningar om barnpornografibrott och hets mot folkgrupp.

EU-domstolen har i ett antal domar sedan 2014 uttalat sig om omfattningen av denna lagring och om villkoren för att få tillgång till denna data.

I de förenade målen C-203/15 och C-698/15, den s.k. Tele2-domen, har EU-domstolen uttalat att en generell och odifferentierad lagring av samtliga trafikuppgifter och lokaliseringsuppgifter avseende samtliga abonnenter och registrerade användare och samtliga elektroniska kommunikationsmedel inte är förenlig med EU-rätten.

Den 6 oktober 2020 har domstolen i avgörandet La Quadrature du Net m.fl. (förenade målen C-511/18 och C-512/18) bekräftat flera uttalanden från Tele2-domen och i vissa avseenden utvecklat sina ställningstaganden. Till att

börja med uttalar domstolen att direktivet 2002/58 om dataskydd i elektroniska kommunikationer är tillämpligt när det gäller lagring av eller tillgång till uppgifter i elektroniska kommunikationer som syftar till att skydda den nationella säkerheten när behandlingen sker av en privat aktör. Därmed underkänner domstolen den argumentation som förts fram från flera medlemsstater, däribland Sverige, och som innebär att skyddet av nationell säkerhet faller utanför EU-rättens tillämpningsområde, oavsett om det är en statlig eller privat aktör som agerar i det syftet.

Domstolen bekräftar vidare att EU-rätten – som huvudregel – förhindrar nationell lagstiftning som ålägger leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster att genomföra en generell och odifferentierad lagring av trafik- och lokaliseringssuppgifter i syfte att bekämpa brott i allmänhet. Samtidigt ger domstolen exempel på när huvudregeln bör kunna frångås och under vilka förutsättningar som det kan ske, t.ex. när det föreligger ett allvarligt hot mot nationell säkerhet samt avseende IP-adresser och andra abonnemangssuppgifter.

Den svenska lagstiftningen, som trädde ikraft den 1 oktober 2019, har anpassats efter Tele2-domen. I Sverige lagras enligt denna lagstiftning en mindre mängd uppgifter än tidigare och lagringstiderna är differentierade. Det är endast fråga om uppgifter som är strikt nödvändiga att lagra. I Sverige talar vi därför om att det inte är fråga om en generell och odifferentierad lagring, utan om en begränsad och differentierad lagring. EU-domstolen uttalar sig inte om denna modell i de senaste domarna.

Vid EU-domstolen pågår handläggningen av de förenade målen C-793/19 och C-794/19. Målen gäller den tyska datalagringsregleringen som har flera likheter med den nya svenska regleringen. Regeringen har yttrat sig i målet och argumenterat för tillåtligheten av en begränsad och differentierad datalagring.

Sverige har även yttrat sig i ytterligare ett pågående mål, C-140/20, som gäller den irländska datalagringsregleringen.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen stödjer och arbetar aktivt för ett fortsatt EU-samarbete för att bekämpa cyberbrottslighet och brottslighet där man använder ny teknik. Det är prioriterat att samarbeta på EU-nivå för att förbättra tillgång till

information och elektroniska bevis för brottsbekämpningen, till exempel genom en ändamålsenlig reglering rörande datalagring, tillgång till krypterad information och en effektiv gränsöverskridande tillgång till elektronisk bevisning. EU bör fullt ut utforska potentialen av att använda ny teknologi i brottsbekämpande syften.

Regeringen välkomnar kommissionens arbete och dess samarbete med medlemsstaterna i frågan om datalagring för brottsbekämpande ändamål och för bekämpning av terrorism samt att arbetet ges en inriktning mot att kommissionen ska kunna presentera ett förslag till EU-rättsakt om datalagring.

Regeringen anser att nationell säkerhet och försvar är frågor som är medlemsstatens egen unika kompetens enligt EU-fördraget och att åtgärder som syftar till att skydda nationell säkerhet därmed inte faller under EU-rättens tillämpningsområde, oavsett om det är staten eller en privat aktör som ska vidta åtgärder med ett sådant syfte.

Regeringen anser vidare att en framtida EU-rättsakt om datalagring för brottsbekämpande ändamål ska vara utformad så att den upprätthåller de brottsbekämpande myndigheternas förmåga att inhämta uppgifter i elektroniska kommunikationer. En ny reglering ska säkerställa respekten för och värna mänskliga och grundläggande rättigheter, särskilt rätten till respekt för privat- och familjelivet samt skyddet för personuppgifter, samt innefatta adekvata rättssäkerhetsgarantier.

Regeringen anser också, i likhet med vad kommissionen och flera andra medlemsstater anfört i aktuella mål i EU-domstolen, att utrymmet för en framtida EU-rättsakt om datalagring för brottsbekämpande ändamål bör kunna utvidgas i förhållande till Tele2-domens slutsatser. Regeringen ser fram emot att arbeta vidare med frågan om datalagring i ljuset av EU-domstolens avgöranden den 6 oktober 2020 och i de mål som för närvarande handläggs vid domstolen.

Regeringen anser att det i det fortsatta arbetet inom EU rörande datalagring också är viktigt att undersöka på vilket sätt de nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänsterna (dvs. kommunikationsappar såsom Facebook Messenger, Skype och WhatsApp) kan inrymmas i ett framtida EU-regelverk om datalagring.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Den 24 mars 2017, 2 juni 2017, 1 december 2017, 30 november 2018, 29 maj 2019 och 29 november 2019 lämnades information till EU-nämnden om de pågående diskussionerna på EU-nivå efter Tele2-domen.

Den 23 mars 2017, 1 juni 2017, 30 november 2017 och 29 november 2018, 28 maj 2019 och 28 november 2019 överlades eller lämnades information till justitieutskottet om den pågående diskussionen på EU-nivå efter Tele2-domen. Den 30 januari 2018 lämnades vid ett särskilt informationstillfälle information om både det utredningsarbete som gjorts i Sverige och de pågående diskussionerna på EU-nivå.

Fortsatt behandling av ärendet:

Diskussionerna om hur de senaste domarna från EU-domstolen bör förstås och vilken inriktning en framtida EU-rättsakt bör ges, kommer att fortsätta i ljuset av diskussionen vid detta rådsmöte.

Kommissionen kommer att delta i de fortsatta diskussionerna och fortsätta sina överväganden i enlighet med vad den aviserat i sin agenda mot terrorism den 9 december 2020, dvs. att överväga tillgängliga alternativ för att säkerställa att terrorister och andra brottslingar kan identifieras och spåras samtidigt som EU-rätten som den uttolkats av EU-domstolen respekteras.

Faktapromemoria: -

5. Grundläggande rättigheter

a) Slutsatser om att stärka tillämpningen av stadgan om de grundläggande rättigheterna i EU

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion med direktören för EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA).

Ansvarigt statsråd: Märta Stenevi

Förslagets innehåll:

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan) blev i och med Lissabonfördragets ikraftträdande rättsligt bindande som en del av primärrätten. Kommissionen antog 2010 en strategi för tillämpningen av stadgan inom unionen, och har därefter utarbetat en årlig rapport om stadgans tillämpning i unionen. Rådet har i slutsatser från den 23 maj 2011 förbundit sig att årligen ha ett meningsutbyte med kommissionen om tillämpningen av stadgan och har svarat på rapporten med rådsslutsatser, bortsett från 2018 och 2020 då enighet om slutsatserna inte kunnat nås.

Kommissionen presenterade den 2 december 2020 en ny strategi för stärkt tillämpning av stadgan inom den Europeiska unionen. Strategin är indelad i fyra spår: 1) säkerställande av att medlemsstaterna implementerar stadgan effektivt, 2) stärkande av civilsamhällets organisationer, rättighetsförsvarare och rättstillämpare, 3) främjande av stadgan som vägledande för EU:s institutioner, och 4) stärkt medvetenhet hos allmänheten om deras rättigheter enligt stadgan.

Syftet med utkastet till rådsslutsatser är att de ska utgöra rådets svar på kommissionens strategi. I utkastet till slutsatser välkomnas kommissionens strategi och behovet av fortsatt tillämpningsarbete står fast. Rådet föreslås åta sig fortsatt arbete internt, bl.a. genom konsekvensanalyser av förslag och årlig diskussion om läget för grundläggande rättigheter i unionen och medlemsstaterna. Medlemsstaterna uppmanas att fortsätta arbetet för att öka kunskapen om stadgan och effektivisera tillämpningen av den i respektive land. Vikten av det arbete som utförs av relevanta aktörer, t.ex. EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA), nationella jämlikhetsorgan, MR-institutioner och det civila samhället betonas.

EU-myndigheten FRA har till uppgift att ge objektiva, faktabaserade råd till EU:s och medlemsstaternas beslutsfattare för att därigenom bidra till mer välgrundade debatter, strategier och lagar om grundläggande rättigheter på unionsnivå och i medlemsstaterna.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar diskussionen och avser att lyfta vikten av ett kontinuerligt och systematiskt arbete med att säkerställa efterlevnaden av

stadgan inom EU:s institutioner och i medlemsstaterna. Det är nödvändigt att alla relevanta aktörer deltar i detta arbete. Av särskild vikt är den årliga diskussion som sker i rådet om läget för grundläggande rättigheter inom unionen, FRA:s verksamhet och arbetet för stärkt kunskap i medlemsstaterna.

Regeringen välkomnar vidare utkastet till rådslutsatser och avser ställa sig bakom ett antagande av dessa.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: 2020/21:FPM51

b) Slutsatser om rapporten om EU-medborgarskapet – Stärka medborgarna och deras rättigheter

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Informationspunkt

Ansvarigt statsråd: Amanda Lind

Förslagets innehåll:

Det portugisiska ordförandeskapet väntas informera om förslaget till rådsslutsatser om EU citizenship report 2020 som för närvarande behandlas i rådsarbetsgrupp.

Rapporten behandlar en bredd av områden såsom att främja och stärka rättigheter bland underrepresenterade och utsatta grupper, skydd mot diskriminering, främja jämställdhet mellan könen, stärka medborgares inflytande och deltagande och syftar till att stärka arbetet med de medborgerliga rättigheter och möjligheter som EU-medborgarskapet innebär med stöd i fördragen och stadgan. Slutsatserna omfattar tre huvudområden, att stärka medborgares demokratiska deltagande och möjligheter och att främja inkludering av medborgare i EU, att underlätta utövandet av fri rörlighet och förenkla vardagen, att skydda och främja EU medborgarskapet och att skydda EU medborgare både i Europa och utanför, även i kriser.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

6. Rättslig utbildning – Slutsatser om att främja utbildning för juridiskt yrkesverksamma

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Informationspunkt.

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson

Förslagets innehåll:

Kommissionen lade i december 2020 fram ett meddelande om en fortsatt strategi för EU-rättslig utbildning för rättstillämpare för åren 2021–2024 (KOM [2020] 713). Meddelandet beskriver åtgärder som syftar till att ytterligare förbättra den EU-rättsliga utbildningen för rättstillämpare. Syftet är att befästa en gemensam europeisk rättskultur som baseras på rättsstatsprincipen, grundläggande rättigheter och det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna, rättstillämparna och medborgarna.

Kommissionen utgår från att strategin ska uppnås genom en vidareutveckling av befintliga utbildningsstrukturer både på nationell nivå och EU-nivå. Det anges att fler rättstillämpare bör utbilda sig i EU-rätt och att unionens regelverk, utvecklingen av ny EU-lagstiftning och rättspraxis är viktiga inslag i fortutbildningsutbudet. De rättstillämpare som omfattas av initiativet är domare, åklagare, advokater, kanslipersonal, notarier, fängelse- och frivårdspersonal samt tjänstemän med andra rättsliga uppgifter. Prioritet ska ges domare och åklagare som är ansvariga för tillämpningen av EU-rätten och dess efterlevnad.

I och med rådsslutsatserna välkomnar man kommissionens strategi för EU-rättslig utbildning för åren 2021–2024. Det bedöms att strategin kommer att höja kvaliteten och effektiviteten samt modernisera rättssystemen inom EU. De positiva resultat som hittills uppnåtts genom kommissionens strategi lyfts också fram, till exempel att mer än hälften av EU:s rättstillämpare har

deltagit i EU-rättslig utbildning åren 2011–2019. Slutsatserna innebär även att medlemsstaterna ska stödja EU-rättslig utbildning, satsa på digitalisering, uppmuntra till att EU-rätt ingår i utbildningar och samarbeta med dem som tillhandahåller utbildning. Kommissionen uppmanas också att fortsätta stödja EU-rättslig utbildning, utveckla utbildningsmöjligheter och att satsa på digitalisering.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen ser positivt på rådsslutsatserna. Åtgärder som syftar till att vidareutveckla den EU-rättsliga utbildningen för jurister är viktiga, eftersom de leder till en mer enhetlig tillämpning av EU-rätten och stärker det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: 2020/21:FPM57

7. Inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (EPPO)

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information.

Ansvarigt statsråd: Mikael Damberg

Förslagets innehåll:

Förordningen om inrättandet av Eppo antogs vid rådet för rättsliga- och inrikes frågor i oktober 2017. Eppo ska ha primär behörighet att utreda och väcka åtal för brott mot EU:s finansiella intressen. Med undantag för de medlemsstater som valt att på olika sätt stå utanför det straffrättsliga samarbetet – dvs. Danmark och Irland – har i dagsläget samtliga medlemsstater förutom Ungern, Polen och Sverige anslutit sig till Eppo. Medlemsstater som väljer att stå utanför Eppo-samarbetet kan ansluta sig i efterhand. Såsom ej deltagande land har Sverige inte rösträtt i frågor om inrättandet av Eppo.

Avsikten är att Eppo ska vara operativ i början av 2021. Arbetet med att inrätta Eppo har gått långsammare än planerat och vissa medlemsstater har uttryckt oro för tidplanen, men man arbetar hårt för att Eppo ska bli operativ så snart som möjligt.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

4 oktober 2013, 28 februari 2014, 28 maj 2014, 3 oktober 2014, 6 mars 2015, 12 juni 2015, 2 oktober 2015, 27 november 2015, 4 mars 2016, 3 juni 2016, 7 oktober 2016, 8 mars 2017, 2 juni 2017, 6 oktober 2017, 2 mars 2018, 1 juni 2018, 5 oktober 2018, 30 november 2018, 1 mars 2019, 29 maj 2019, 4 oktober 2019, 29 november 2019, 6 mars 2020, 29 maj 2020, 2 oktober 2020 och 27 november 2020 i EU-nämnden.

14 februari 2013 (info. JuU), 3 oktober 2013 (info. JuU), 27 februari 2014 (info. JuU), 25 mars 2014 (överläggning JuU), 25 maj 2014 (info. JuU), oktober 2014 (skriftlig info. JuU), 12 februari 2015 (info. JuU), 7 maj 2015 (överläggning JuU), 9 juni 2015 (info. KU), 11 juni 2015 (info. JuU), 1 oktober 2015 (info. JuU), 26 november 2015 (info. JuU), 2 februari 2016 (info. JuU), 3 mars 2016 (info. JuU), 4 oktober 2016 (info. JuU), 10 november 2016 (överläggning JuU), 1 juni 2017 (info. JuU), 3 oktober 2017 (info. JuU), 1 mars 2018 (info JuU), 31 maj 2018 (info JuU), 4 oktober 2018 (info JuU), 29 november 2018 (info JuU), 28 februari 2019 (info JuU), 28 maj 2019 (info JuU), 3 oktober 2019 (info JuU), 28 november 2019 (info JuU), 17 december 2019 (överläggning JuU), 5 mars 2020 (info JuU) 28 maj 2020 (info JuU), 1 oktober 2020 (info JuU) och 26 november 2020 (info JuU).

Faktapromemoria: 2013/14:FPM10.

8. Övriga frågor

a) **Initiativ om EU-Nordafrika: Förstärkt politisk dialog om rättsliga- och inrikes frågor**

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Presentation från ordförandeskapet.

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson och Mikael Damberg

Förslagets innehåll:

Det portugisiska ordförandeskapet vill på området för rättsliga och inrikes frågor inleda en ny dialog mellan EU och Nordafrika, primärt länderna i södra Medelhavet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: Ordförandeskapet ska presentera förslaget till dialog vid ett gemensamt videomöte mellan EU:s utrikesministrar och inrikesministrar den 15 mars.

Faktapromemoria: -

**b) Bekämpning av olagligt innehåll online inom ramen för
förslaget till förordningen om en inre marknad för digitala
tjänster**

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet.

Ansvarigt statsråd: Anders Ygeman (Morgan Johansson ansvarar då frågan tas upp i rådet för rättsliga och inrikes frågor)

Förslagets innehåll:

Kommissionens förslag tar sikte på leverantörer av digitala tjänster såsom digitala förmedlingstjänster (providers of intermediary services). Begreppet inkluderar tre huvudgrupper av leverantörer som i olika grad tar befattning med information som användare av deras tjänster tillhandahåller – så kallade mere conduit som enbart vidarebefordrar information, cashiertjänster som därutöver utför en tillfällig mellanlagring av information, och värdtjänster som tar en mer aktiv befattning med informationen. Begreppet värdtjänster inkluderar i sin tur en än mer aktiv grupp av aktörer som på begäran av en tjänstemottagare lagrar information eller sprider den vidare, s.k. internetplattformar (online platforms). Det kan till exempel vara digitala marknadsplatser som webbplatser eller mobilapplikationer där konsumenterna kan köpa varor eller tjänster från olika bolag, sociala medieplattformar och sökmotorer.

Syftet med förslaget är att uppnå en välfungerande inre marknad för digitala tjänster och att anpassa samt harmonisera ansvarsregler för tillhandahållare av förmedlingstjänster till den digitala verklighet som unionsmedborgare i dag lever i. Förslaget syftar även till att förbättra medlemsstaternas samarbete i fråga om efterlevnad och inrätta s.k. nationella digitala samordnare (Digital Services Coordinators). Det syftar vidare till att säkerställa transparens, trygghet och säkerhet samt respekt för grundläggande rättigheter i en digital miljö.

Tillhandahållare av förmedlingstjänster föreslås omfattas av stegvis striktare krav, bland annat när det gäller transparens mot myndigheter och slutanvändare. Värdtjänster, internetplattformar och mycket stora plattformar åläggs också att inrätta en mekanism för anmälan och åtgärd. De mycket stora internetplattformarna ges därutöver också incitament att ingå särskilda överenskommelser med myndigheter om att vidta åtgärder för att uppfylla förordningens krav i samband med tillsyn. Alla tillhandahållare av förmedlingstjänster ges också bättre incitament att vidta proaktiva åtgärder bland annat för att identifiera och ta bort olagligt innehåll på eget initiativ.

Kommissionen har identifierat att det nya informationssamhällets (digitala) tjänster förändrar vardagen för unionsmedborgare och formar och ändrar bland annat hur de kommunicerar, konsumerar och gör affärer. Dessa tjänster har bidragit till samhälleliga och ekonomiska förändringar i unionen och hela världen. Samtidigt har användningen av dessa tjänster också gett upphov till nya risker och utmaningar, både för samhället som helhet och för individer som använder sådana tjänster. Covid-19-pandemin har också visat vikten av digital teknik i alla aspekter av det moderna livet. Det har tydligt visat samhällets behov av tillgång till digitala tjänster.

När förslaget talar om olagligt innehåll klargörs i artikel 2 att det som avses är all information som i sig eller med hänvisning till en aktivitet, inklusive försäljning av produkter eller tillhandahållande av tjänster, inte överensstämmer med unionsrätten eller lagen i en medlemsstat, oavsett exakt ämne eller karaktär av den lagen.

Förslaget kommer in på frågor som hamnar under rättsliga- och inrikesfrågor och därför informeras ministrarna på rådet för rättsliga och inrikes frågor. Förslaget förhandlas i konkurrenskraftsrådet.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning i näringsutskottet den 2 februari 2021 och överläggning i konstitutionsutskottet den 23 februari 2021.

Fortsatt behandling av ärendet:

Förslaget till förordning har under 2021 behandlats vid flera arbetsgruppsmöten under rådet för konkurrenskraft. Det har framförallt handlat om att klargöra förslaget. Kommissionen har också presenterat förslaget i arbetsgrupper under rådet för rättsliga och inrikes frågor.

Faktapromemoria: 2020/21: FPM67

c) Uppdatering om det pågående förberedelsearbetet inför 2021 års rättsstatsrapport

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen.

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson

Förslagets innehåll:

Kommissionen presenterade i juli 2019 ett nytt verktyg för att uppmärksamma rättsstatsfrågorna, den europeiska rättsstatsmekanismen. Det är en ny årlig granskningsmodell som omfattar samtliga medlemsstater och som syftar till att fördjupa dialogen om rättsstatsutvecklingen i medlemsstaterna. Den första årliga rapporten om rättsstatsituationen i EU presenterades den 30 september 2020. Rapporten diskuterades i allmänna rådet vid två tillfällen under hösten 2020 samt utgjorde även underlag inför diskussion vid RIF-rådet den 2 december 2020.

Vid RIF-rådet den 11 - 12 mars 2021 avser kommissionen att informera om förberedelserna inför 2021 års rättsstatsrapport. De områden som ska granskas är desamma som förra året, dvs. de nationella rättssystemen, åtgärder mot korruption, mediamångfald samt kontroll och balans i det institutionella beslutssystemet. Kommissionen har därutöver meddelat att man denna gång även avser att särskilt uppmärksamma åtgärder i medlemsstaterna med anledning av Coronapandemin.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: I EU-nämnden den 9 oktober 2020 (inför allmänna rådet den 13 oktober) och den 13 november 2020 (inför allmänna rådet den 17 november) samt den 27 november 2020. Konstitutionsutskottet den 21 januari 2021 (EU-ministern).

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: 2020/21:FPM 26

d) Åtgärder mot domare och åklagare – den senaste utvecklingen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från Litauen.

Ansvarigt statsråd: Mikael Damberg

Förslagets innehåll:

Litauen anser att det är viktigt att samarbetet inom EU förbättras gällande att inrätta en mekanism för informationsutbyte mellan medlemsstaterna om potentiellt olagliga eller politiskt motiverade röda notiser i Interpols system och begäran om utlämning. I detta avseende önskar Litauen att en gemensam strategi utarbetas på unionsnivå.

Bakgrunden till Litauens förslag är i korthet att det i Ryssland nu väckts åtal mot tre litauiska domare i dessas frånvaro. Domarna som åtalats var med och meddelade dom år 2018 i målet mot ryska medborgare angående de dödliga sammandrabbningarna i Vilnius i januari 1991. Domarna ska bl.a. vara åtalade för att medvetet ha meddelat en felaktig dom och enligt rysk media ska domarna efterlysas internationellt. Litauen har tidigare lyft denna problematik vid ett flertal tillfällen i olika fora i EU och frågan diskuterades senast av ministrarna vid RIF-rådet i juni 2020. Litauen vill nu uppdatera ministrarna om den senaste händelseutvecklingen.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning med EU-nämnden den 6 mars 2020 och 29 maj 2020.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

9. Direktiv om kritiska entiteters motståndskraft

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion.

Ansvarigt statsråd: Mikael Damberg

Förslagets innehåll:

Förslaget som presenterades den 16 december utgör en del i ett paket av åtgärder som syftar till att ytterligare förbättra motståndskraften både i den digitala och fysiska infrastrukturen hos den offentliga och privata sektorn, behöriga myndigheter och unionen i dess helhet. Det föreslagna direktivet om kritiska entiteters motståndskraft är tänkt att ersätta den nuvarande EU-regleringen om europeisk kritisk infrastruktur från 2008 (Rådets direktiv 2008/114/EG).

Förslaget syftar till att skapa ett ramverk som ska ge stöd till medlemsstaterna avseende säkerställande av samhällets förmåga att förebygga, motstå och hantera störningar eller avbrott i samhällsviktiga verksamheter. Förslaget avser följande sektorer: energi, transporter, bankverksamhet, infrastruktur för finansiella marknader, hälso- och sjukvård, dricksvattenförsörjning, avlopp, digital infrastruktur, offentliga tjänster och rymden.

Förslaget anger att medlemsstater ska anta en strategi för att stärka kritiska entiteters motståndskraft. Behöriga myndigheter ska upprätta en förteckning över samhällsviktiga tjänster och göra regelbundna riskbedömningar. Medlemsstaterna ska också identifiera kritiska entiteter i specifika sektorer och undersektorer. Vidare föreslås att ansvariga för kritiska entiteter ska göra riskbedömningar, vidta lämpliga och proportionella åtgärder för att säkerställa sin motståndskraft och rapportera betydande störningar och avbrott till nationella myndigheter. Kritiska entiteter som tillhandahåller tjänster till, eller i, minst en tredjedel av medlemsstaterna föreslås bli föremål för tillsyn och rådgivning från kommissionen. Kommissionen kommer också att erbjuda stöd i form av risköversikter, metodstöd och övningar. Vidare kommer gränsöverskridande samarbete avseende implementering av direktivet faciliteras genom en expertgrupp.

Förslag till svensk standpunkt:

Regeringen välkomnar en revidering av den nuvarande EU-regleringen om europeisk kritisk infrastruktur. Att organisationer och verksamheter som inryms i begreppen kritiska entiteter, kritisk infrastruktur och samhällsviktiga verksamheter är robusta och arbetar med att stärka sin motståndskraft är av yttersta vikt. Det gäller såväl för de enskilda medlemsstaterna som på EU-nivå.

Regeringen avser i förhandlingarna att betona vikten av att medlemsstaternas ansvar för att skydda nationell säkerhet säkerställs. Direktivet ska inte hindra att medlemsstaterna vidtar de åtgärder som de anser nödvändiga för att skydda den nationella säkerheten.

Regeringen anser även att det är viktigt att tillvarata erfarenheter från andra processer inom EU som har bäring på direktivet. Regeringen välkomnar därför det tvärsektoriella upplägget i direktivet som kan ge värdefulla synergivinster inom fler områden. Det finns även viktiga lärdomar som kan dras av arbetet inom Nato:s partnerskap för fred som avser grundläggande förmågor inom civil verksamhet.

Regeringen avser att framhålla att det bör vara tydligt hur medlemsstaternas rapportering till kommissionen ska användas samt att den ska ge ett mervärde till arbetet med att stärka motståndskraften inom EU. Regeringen anser att rapporteringen ska vara ändamålsenlig och ligga på en aggregerad nivå. Det är också av betydelse att i kommande förhandlingar framhålla vikten av enhetliga begrepp och definitioner, i syfte att öka tydligheten i kommande arbete på såväl EU-nivå som nationell nivå.

Det är viktigt att Sverige verkar konstruktivt för att medel används så effektivt som möjligt på de utgifter som ingår i uppgörelsen om EU:s långtidsbudget 2021–2027. Tillkommande uppgifter ska som huvudregel finansieras genom omprioritering av medel inom området eller från andra områden.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning i försvarsutskottet den 10 februari 2021.

Fortsatt behandling av ärendet: Förhandling av direktivet påbörjades i februari 2021 i rådsarbetsgruppen för civilskyddsfrågor (PROCIV).

10. Asyl och migration – Migrations- och asylpakten

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information.

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson

Förslagets innehåll:

Den 23 september 2020 presenterade kommissionen ett meddelande om en ny pakt för migration och asyl som syftar till en heltäckande ansats på områdena migration, asyl, integration, gränsförvaltning och samarbete med tredje land. I pakten presenteras förslag till åtgärder på dessa områden och ett antal nya eller reviderade lagförslag.

För att förbättra förfarandena i hela asyl- och migrationssystemet och uppnå balans mellan rättvis ansvarsdelning och solidaritet föreslår kommissionen bland annat en förordning om införande av screening för tredjelands-medborgare vid yttre gräns (screeningförordningen), en förordning om asyl- och migrationshantering och en förordning om hantering av krissituationer och force majeure på migrations- och asylområdet. Kommissionen föreslår också ett ändrat förslag till asylprocedurförordning och ändringar i förslaget till reviderad Eurodac-förordning.

Migrations- och asylpakten diskuterades vid RIF-rådets möten under hösten 2020. Parallellt med de politiska diskussionerna hölls förhandlingar på teknisk nivå om screeningförordningen, asylprocedurförordningen, asyl- och migrationshanteringsförordningen, och Eurodac-förordningen samt förordningen om en EU-gemensam byrå för asylfrågor (EUAA).

Vid RIF-rådets möte den 14 december 2020 konstaterade det tyska ordförandeskapet i sin framstegsrapport att man inte hade lyckats uppnå någon övergripande politisk samsyn kring nyckelfrågorna om ansvarsfördelning och solidaritet. Ytterligare tekniska diskussioner krävdes bland annat kring utformningen av solidaritetsmekanismen. Däremot kunde man konstatera att det rådde relativt stor samstämmighet i frågor som rör

den externa dimensionen, vikten av effektivt återvändande och stärkt gränskontroll.

På rådsarbetsgruppsnivå har det portugisiska ordförandeskapet hittills främst varit fokuserat på tekniska diskussioner om solidaritetsåtgärder samt paktens förslag om stärkta partnerskap med utvalda tredjeländer.

På rådsmötet den 12 mars förväntas ordförandeskapet ge en lägesuppdatering kring arbetet med förslagen i migrations- och asylpakten.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till socialförsäkringsutskottet den 1 oktober 2020 samt överläggning med utskottet den 5 november och den 8 december 2020. Samråd med EU-nämnden den 2 oktober 2020, den 6 november 2020 och den 11 december 2020.

Fortsatt behandling av ärendet: Fortlöpande förhandlingar och diskussioner om förslagen i migrations- och asylpakten kan förutses inom rådsstrukturen.

Faktapromemoria: 2020/21: FPM19

11. Övriga frågor – Aktuella lagstiftningsärenden

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet.

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson och Mikael Damberg

Förslagets innehåll: -

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

12. Asyl och migration – Meddelande om att förstärka samarbete inom återvändande och återtagande

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion.

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson

Förslagets innehåll:

I meddelandet om återvändande och återtagande redogör kommissionen inte för några nya förslag, utan upprepar i huvudsak de förslag som redan har presenterats i meddelandet om den nya migrations- och asylpakten (Faktapromemoria 2020/21: FPM19). Bland annat nämns förhandlingarna om återvändandedirektivet, förslaget om återvändandesponsorskap i förordningen om asyl- och migrationshantering (Fakta-PM 2020/21: FPM20), det sedan tidigare aviserade förslaget om en ny strategi för självmant återvändande och återintegrering och arbetet med EU:s återtagandeavtal.

Kommissionen redogör även för den utvärdering av samarbetet med tredjeländer som återkommande ska göras enligt artikel 25a i EU:s viseringskodex och att man avser att verka för dess genomförande.

Utöver detta uppmärksammas det sedan tidigare planerade antagandet av ett förslag om en åtgärdsplan mot människosmuggling samt den EU-finansiering som står till förfogande för bland annat åtgärder på migrationsområdet.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen stödjer åtgärder som bidrar till ett effektivt och gemensamt EU-system för återvändande. En väl fungerande och rättssäker ordning för återvändande är avgörande för ett gemensamt och hållbart europeiskt migrationssystem. Regeringen stödjer tillämpningen av viseringskodexen.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet:

Det kan förväntas att meddelandet närmast kommer att behandlas på teknisk nivå i expertgrupperna för både återvändande- och viseringspolitik.

Faktapromemoria: -

13. Förstärkt samarbete mellan EU och Nordafrika

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion.

Ansvarigt statsråd: Morgan Johansson och Mikael Damberg

Förslagets innehåll:

Det portugisiska ordförandeskapet vill på området för rättsliga och inrikes frågor inleda en ny dialog mellan EU och Nordafrika, primärt länderna i södra Medelhavet.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen ser principiellt positivt på en politisk dialog om frågor som täcks av det regionala partnerskapet såsom migration och rörlighet, bekämpande av organiserad brottslighet och terrorism. Regeringen vill understryka vikten av att eventuella nya initiativ tar i beaktande vad som redan görs av EU och FN i relation till aktuella länder.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: Ordförandeskapet ska presentera förslaget till dialog vid ett gemensamt videomöte mellan EU:s utrikesministrar och inrikesministrar den 15 mars.

Faktapromemoria: -

14. Övriga frågor

a) Schengenutvärdering av Kroatien

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet och kommissionen.

Ansvarigt statsråd: Mikael Damberg

Förslaget innehåller: Kroatien har inom ramen för den Schengenutvärderingsmekanism som etablerades i och med förordning (EU) 1053/2013 utvärderats inom bland annat området gränskontroll. Syftet med utvärderingen är att fastställa huruvida Kroatien lever upp till villkoren för att gränskontrollen ska kunna avskaffas gentemot övriga länder som deltar i Schengensamarbetet fullt ut. De utvärderingsbesök som genomfördes under 2016 och 2017 har följts upp genom ett återbesök under 2019.

Utvärderingarna resulterade i såväl en rapport om upptäckta brister som en rekommendation om att åtgärda dessa. Bristerna gällde bland annat ledarskap, utbildning och gränsövervakning. Kroatien lämnade i september 2020 en handlingsplan för genomförandet av rekommendationen, vilken KOM nu har bedömt som avslutad.

Ett antal MS anser dock att delar av rekommendationen ännu inte är helt åtgärdade och att ytterligare ett återbesök bör genomföras. I Kroatiens anslutningsfördrag från 2011 framgår att Schengenregelverket kan gälla fullt ut för landet först efter att rådet fattat beslut om detta med enhällighet.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: Frågan kommer att diskuteras vidare i rådsstrukturen.

Faktapromemoria: -

b) Åtgärder mot domare och åklagare – den senaste utvecklingen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från Litauen.

Ansvarigt statsråd: Mikael Damberg

Förslagets innehåll:

Litauen anser att det är viktigt att samarbetet inom EU förbättras gällande att inrätta en mekanism för informationsutbyte mellan medlemsstaterna om potentiellt olagliga eller politiskt motiverade röda notiser i Interpols system och begäran om utlämning. I detta avseende önskar Litauen att en gemensam strategi utarbetas på unionsnivå.

Bakgrunden till Litauens förslag är i korthet att det i Ryssland nu väckts åtal mot tre litauiska domare i dessas frånvaro. Domarna som åtalats var med och meddelade dom år 2018 i målet mot ryska medborgare angående de dödliga sammandrabbningarna i Vilnius i januari 1991. Domarna ska bl.a. vara åtalade för att medvetet ha meddelat en felaktig dom och enligt rysk media ska domarna efterlysas internationellt. Litauen har tidigare lyft denna problematik vid ett flertal tillfällen i olika fora i EU och frågan diskuterades senast av ministrarna vid RIF-rådet i juni 2020. Litauen vill nu uppdatera ministrarna om den senaste händelseutvecklingen.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning med EU-nämnden den 6 mars 2020 och 29 maj 2020.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -
